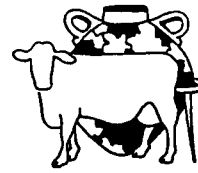

חדשות מן העבר

פו"ט

לצחצח לה את השיניים ולספוג ריר רווי נגיפי פו"ט כדי... וכאן עברתי לכמה פרות שעדיין לא הראו סימני מחלה, תפסתי באף ופתחתי פיהן כך, שהחלוק עם המברשת יכול היה להעביר את גורם המחלה לכל העדר.

זה לקח קצת זמן, כל פעם לזהם את המברשת כדי להעביר את "הממרח הפעיל" לכל הבריאות עד אז לצורך הדבקה מיידית וכוללת. בכל זאת, כבר אז היו 60 פרות בעדר. כוונת השירותים הווטרנרים אז היתה שכל העדר יחלה בבת־אחת, בתקוה שגם יבריא בבת־אחת או לפחות חלקו הגדול. ההנחה היתה, שפרה שחלתה בפו"ט תהיה כאילו מחוסנת מפני הידבקות מחדש במשך כמה חודשים (?), אם אז הבנתי נכון כי הרי דיברו אנגלית וערבית ועברית – לא דווקא הצד החזק שלי בימים ההם.

כמובן שנהגו להטיל הסגר על משק עם עדר חולה, כלומר כל הנכנס והיוצא חייב היה לטבול רגליו (רצוי בלי להוריד נעליים) בתמיסת סודה קאוסטיק (נתר מאכל). כלי רכב עברו בבור טבילה לגלגלים. עם כל המאמצים, בטרם חיסון מקיף – קודם לאורך הגבול או/ו סביב מוקדי התפרצות המחלה, ואחר כך במעגלים מתרחבים והולכים – מחלת הפו"ט היוותה בעיה קשה מאד.

באשר לפרות החולות, הטיפול בהן "לא היה נעים" אם לבטא זאת בהמעטה. מילא, הפצעים בפה ובלשון הטרידו יותר את הבהמות והקשו עליהן את האכילה וגם זה עבר, די מהר אם זכרוני אינו מטעה אותי. לעומת זה, הטלפיים סבלו מאד וגם העטיניים נשאו כל מיני פצעים ומורסות בפטמות. לפני כל חליבה היה צריך לפתוח את פי הפטמות הנגועות (בציפורניים,

לצערנו, מדור זה של 'חדשות מן העבר' מיותרם לאחרונה – יתכן בגלל ריבוי החגים הבע"ל וגודש האירועים הפחות נשלטים על ידינו. עם זאת, התפרצות מגפת הפו"ט (מחלת הפה והטלפיים) באנגליה בפרט ובאירופה בכלל, הזכירו לנו נשכחות מן העבר.

בדיוק לפני 55 שנה, בראשית קיץ 1946 בהיותי רפתן צעיר בקב' שילר (שמה הגעתי שנה לפני כן עם עלייתי ארצה) התמזל לי מזלי והיתה התפרצות של פו"ט בארץ־ישראל. זה כלל לא היה מזל גדול, לא לפרות ולא לרפתנים כפי שהתברר לנו מהר מאד.

היו אלה ימי המנדט הבריטי על א"י – בעצם שלהי ימי השלטון המנדטורי כאן, אך הפרות עוד לא ידעו מזה. אז בקר אחד מופיע ברפת הווטרנר הממשלתי, קצין בריטי עם עוזר, דובר ערבית אפילו, והורה לנו לסייע בפעולה האמורה היתה להגביל את התפשטות המגפה והארכת תקופת ההידבקות מחדש.

אז עוד טרם פיתחו את התרכיב נגד פו"ט והבעיה היתה בעצם שרשרת ההידבקות מחדש בעדר ובין עדרים, כל עוד פרות חולות נושאות הנגיף נמצאות. איש לא חלם אז על חיסול המוני של כל בהמה נגועה וחולה ולא על חיסול עדר שבו נמצאות פרות חולות – ובודאי לא על השמדה המונית של כל הבהמות באזור של... נגיד רדיוס של שלושה קילומטרים.

מה עשו? הורו לנו לקשור את כל הפרות במקומותיהן ברפת – בשרשרות כי עוד לא היו עולים/סגרים בשימוש. אז הסניטר הווטרנרי העוזר של הקצין לבש חלוק לבן, ולי אמרו לתפוס פרה חולה זבת ריר באפה ולפתוח לה את הפה, כך שהסניטר לבוש החלוק הלבן יוכל

באמצעות חיות-בר (צבאים, איילות) מודבקות שלא עברו ביקורת גבולות – השירותים הווטרינריים של מדינת ישראל ידעו להשתלט על המצב ודי במהירות: חיסון מונע סביב מוקד ההתפרצות, לא פעם לאורך הגבול פה או שם; הסגר במידת הצורך והעיקר – עירנות במשך כל השנה תוך הגנה מיוחדת על הפריות ב"און" ו"השירות" באמצעות חיסון הפרים אפילו כשההתפרצות עדיין רחוקה.

מרדכי מלען

כמובן) – זה לא היה תענוג, לא לפרות וגם לא לחולבים.
אבל לשחוט עדרים שלמים!?

סוף-סוף בראשית שנות ה-50 כבר היה תרכיב נגד פו"ט – נדמה לי ב-1952 לראשונה. מאז, בכל פעם שפרצה מחלת הפו"ט – אם משום "הגעת בהמה חולה" מחו"ל כלשהו, אם בהעברה אווירית על ידי ציפורים או אף

